

Projekt for 3f. Skat

Fordeling af indkomstskattelettelser vedtaget i perioden 2002-2017

Resume

I løbet af den 15-årige periode 2002-2017 blev indkomstskatten lettet ad flere omgange. Samlet viser beregninger fra Finansministeriet, at indkomstskatten er lettet med 52 mia. kr. i den periode. Disse skattelettelser har været med til at øge uligheden. Mens den rigeste procent af befolkningen i gennemsnit har fået 80.000 kr. i skattelettelse, har de fattigste 10 pct. i gennemsnit fået 1.000 kr.

Den skæve fordeling afspejles også i skattelettelserne fordelt på geografi. Der er således en meget klar tendens til, at de kommuner der i forvejen havde de højeste indkomster, også er de kommuner, der har fået de største indkomstskattelettelser. Skattelettelserne har dermed været med til at forstærket tendensen til stigende indkomstforskelle mellem kommunerne. Mens Gentofte og Rudersdal har fået henholdsvis 1,8 mia. kr. og 1,2 mia. kr. af den samlede skattelettelse, har Mariagerfjord fået 0,15 mia. kr.

Skattelettelser på 52 mia. kr. over 15 år

I løbet af de seneste 15 år har der ad flere omgange været gennemført skattereformer, der har lettet indkomstskatten. Blandt fokusområderne i skattereformerne har været indførelse og forhøjelse af beskæftigelsesfradraget, afskaffelse af mellemskatten samt stigninger i topskattegrænsen. I løbet af 00'erne kom der således tre skattereformer, hvor de to første begge løftede grænsen for mellemskatten, og i Forårspakke 2.0 fra 2010 blev mellemskatten helt afskaffet. Samtidig blev beskæftigelsesfradraget indført, og topskattegrænsen blev løftet. Også S-R-SF's skattereform fra 2012 indeholdt stigning i beskæftigelsesfradraget og en yderligere forhøjelse af topskattegrænsen. I perioden har der også været skattestigninger, som har været med til at finansiere lettelserne. Personfradraget er bl.a. blevet reduceret, rentefradraget er blevet mindre, og de ligningsmæssige fradrag er blevet mindre. Derudover er der indført et loft over indbetalinger på ratepensioner samt aftrapning af børnechecken.

I denne analyse er der set på effekten af ændringerne i indkomstskattesystemet vedtaget i perioden 2002-2017. Skattereformen vedtaget af VLAK-regeringen er belyst i et særskilt papir. Der er således set på forskellen mellem skattebetalingen af indkomstskat med de gældende regler vedtaget i 2017 fuldt indfaset i forhold til et skattesystem med 2002-skattereglerne, hvor alle beløbsgrænser er fremskrevet med satsreguleringen. Blandt de store ændringer i skattesystemet er afskaffelsen af mellemskatten, indførelsen af beskæftigelsesfradraget og stigningen i topskattegrænsen. Skattestoppet er ikke medregnet, ligesom ændringer i overførsler, afgifter mv. ikke er med, da fokus i analysen er på ændringer i indkomstskatten. Det er uddybet i boks 1.

Finansministeriets beregninger viser, at der er givet indkomstskattelettelser for 52 mia. kr. siden 2002. Det fremgår af tabel 1.

Den førte skattepolitik har øget uligheden i Danmark. I 2002 var gini-koefficienten 25,3 point. Den isolerede virkning af skattetiltagene siden 2002 har øget gini-koefficienten til 26,7 point. Det er en stigning på 1,4 point. Det fremgår ligeledes af tabel 1.

Tabel 1. Virkning af lettelser i indkomstkatten vedtaget i perioden 2002-2017

Offentlige finanser	mia. kr.
Umiddelbart provenu	-52
Provenu efter tilbageløb	-39
Provenu efter tilbageløb og adfærd	-30
Gini-koefficient	
	Point
2002-skatteregler i 2017	25,3
2025-skatteregler i 2017	26,7
Stigning i gini	1,4

Anm.: FIU Alm.del endeligt svar på spørgsmål 114

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet

Boks 1. Beregningsforudsætninger for ændringer i indkomstkatten

I analysen er den nuværende skattebetaling (2022-skatteregler i 2016-niveau) sammenholdt med, hvad indkomstkatten ville have været, hvis skattesystemet havde været som i 2002 fremskrevet mekanisk til 2016-niveau. Der er altså beregnet indkomstskat for de samme personer i hhv. et 2002-skattesystem og det nuværende skattesystem, således at effekten af ændringer i indkomstkatten kan isoleres.

I beregningen af skatten i 2002 er alle indkomstgrænserne fremskrevet med satsreguleringen, svarende til den måde man normalt regulerer indkomstgrænserne. Dvs. eksempelvis personfradraget, topskattegrænsen og mellemskattegrænsen er fremskrevet fra niveauet i 2002 til dagens niveau med satsreguleringen.

I forhold til det nuværende skattesystem er der regnet på følgende større ændringer i indkomstkatten (udover ændringerne af beløbsgrænserne):

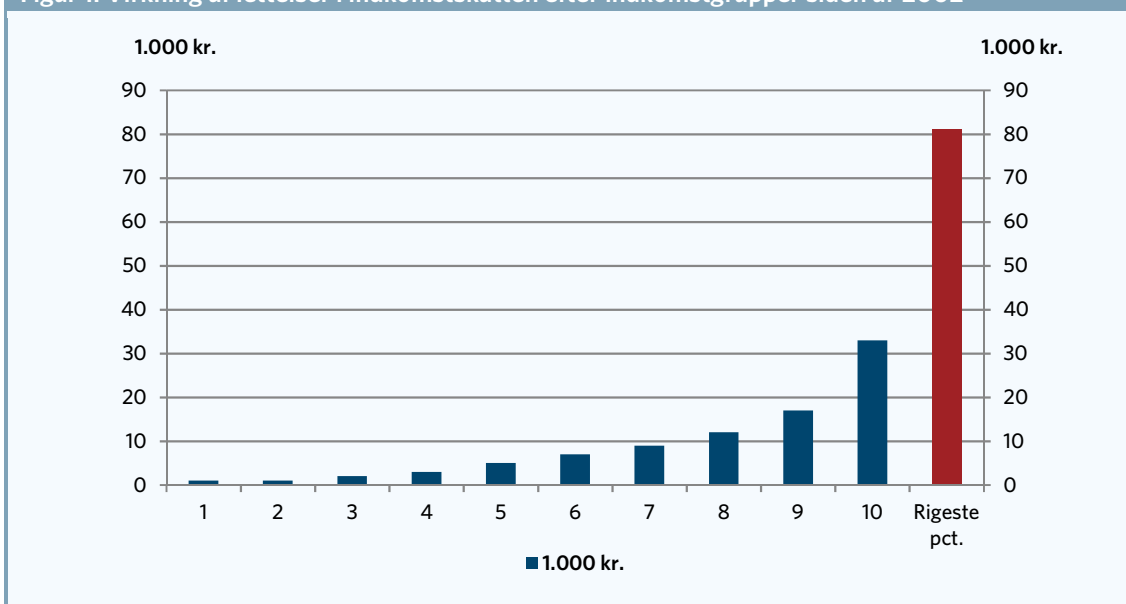
- Kommune-, amt- og kirkesatser sættes til 2002-værdier. I tilfælde af kommunesammenlægninger tages gennemsnittet af satsen for de sammenlagte kommuner.
- Bundskattesats sættes til 5,5 pct.
- Sundhedsskatten fjernes
- Mellemskattesats sættes til 6 pct.
- Aktieindkomstsatser sættes til 28 pct. og 43 pct. for lav hhv. høj,
- Det skrå skatteloft sættes til 59 pct. for både personlig indkomst og positiv kapitalindkomst
- Beskæftigelsesfradraget fjernes
- Fradraget for positiv kapitalindkomst i topskattegrundlag sættes til 0 kr.
- Grøn check fjernes
- Loftet over fradragsretten for ratepensioner fjernes (varig virkning)
- Aftrapning af børnecheck fjernes

I beregningerne indgår der ikke ændringer uden for indkomstkatten. Dvs. fx afgiftsændringer og skattestoppet er ikke medregnet, ligesom ændringer i erhvervsstøtten ikke er indregnet.

Der er taget udgangspunkt i lovmodellens datagrundlag for 2013 i beregningen af både skatten i dag og i 2002. Dvs. der indgår ikke ændringer i overførslerne. Der er altså alene set på en sammenligning af indkomstkatten med det nuværende system (2022-regler) i forhold til indkomstkatten med de gældende skatteregler i 2002 fremskrevet mekanisk til dagens niveau.

Skattelettelserne betyder, at de 10 pct. rigeste har fået 33.000 kr. mere årligt. De fattigste 10 pct. har fået 1.000 kr. Det fremgår af figur 2. Ser man på den rigeste procent alene, så har de fået 81.000 kr. mere til sig selv. Det fremgår ligeledes af figur 1.

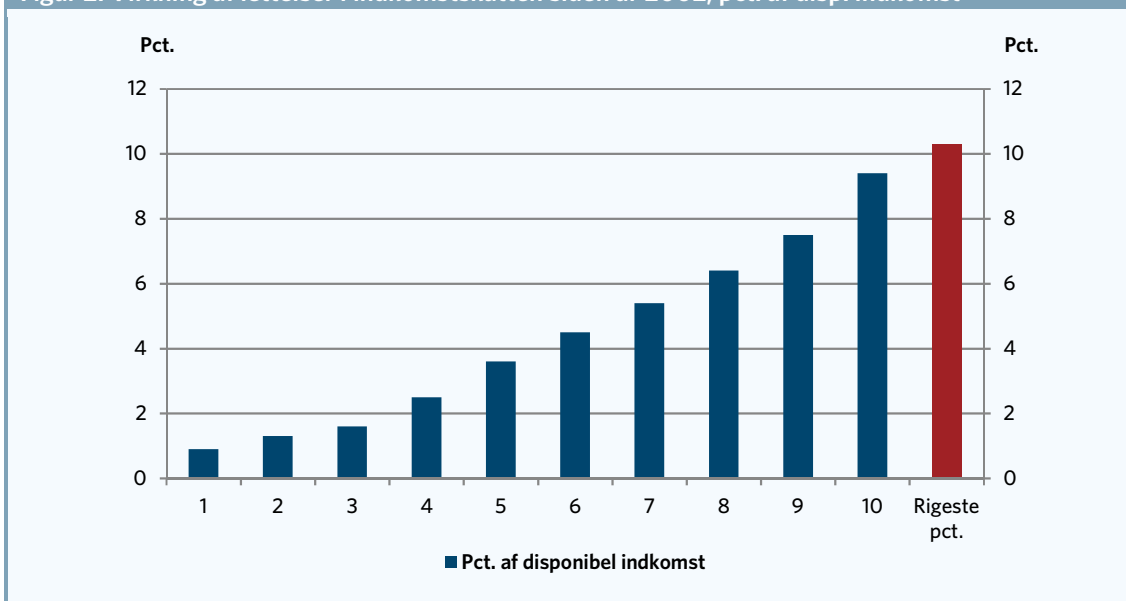
Figur 1. Virkning af lettelser i indkomstskatten efter indkomstgrupper siden år 2002

Anm.: Den rigeste procent indgår også i den 10. decil
Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet

Målt relativt er den største lettelse også gået til de rigeste. Målt i forhold til disponibel indkomst får den rigeste procent en fremgang på over 10 pct. De 10 pct. af befolkningen med de laveste indkomster får en fremgang i disponibel indkomst på knap 1 pct. I figur 2 er skattelettelserne vist opgjort i forhold til gruppens disponible indkomst.

Figur 2. Virkning af lettelser i indkomstskatten siden år 2002, pct. af disp. indkomst

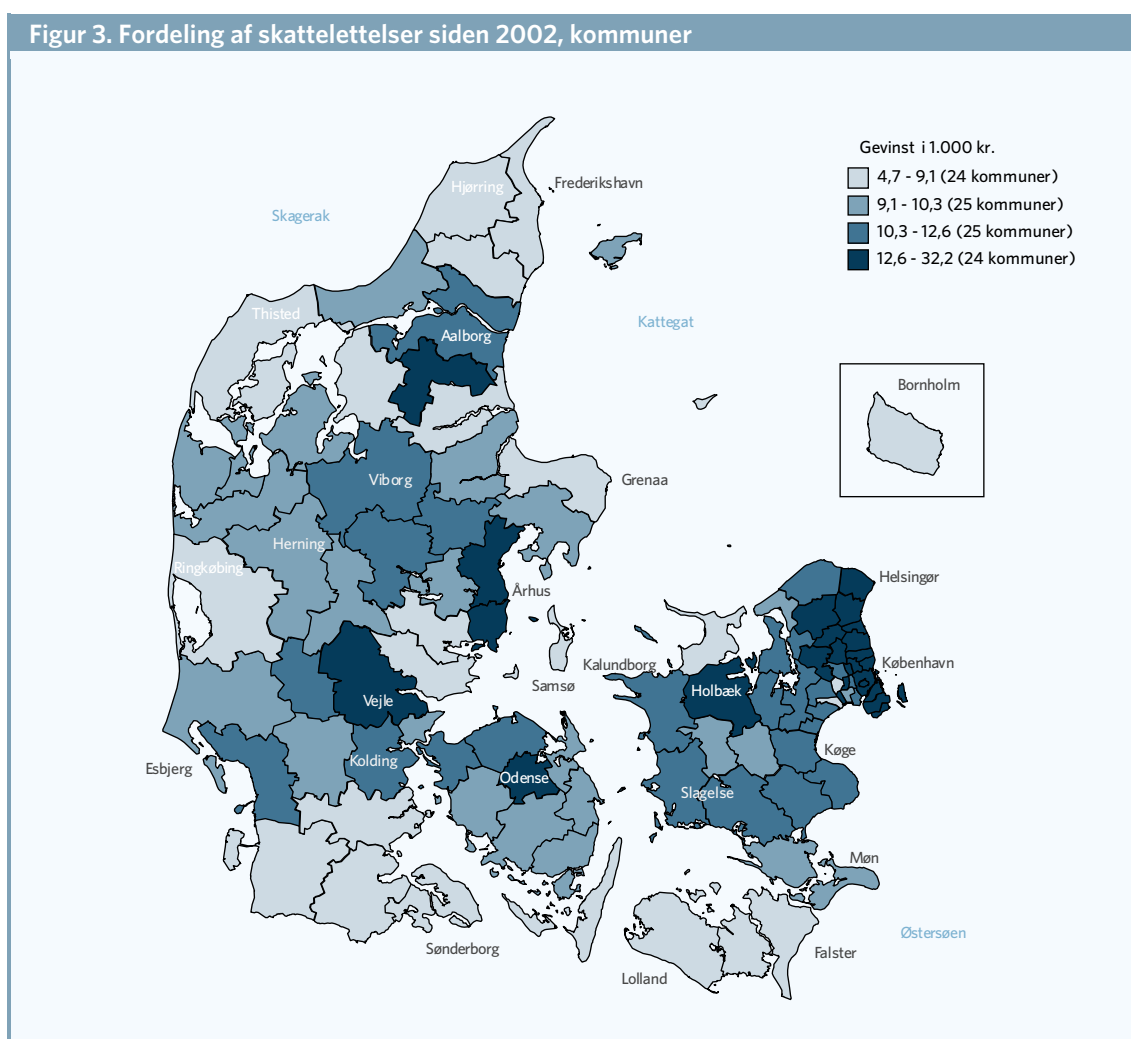

Anm.: Den rigeste procent indgår også i den 10. decil
Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet

Største skattelettelser til de nordsjællandske kommuner

I figur 3 er gevinsten fra de samlede skattelettelser opdelt på kommuner. I beregningen indgår hele befolkningen, og det er den husstandsækvivalerede gevinst, der er vist.

De mørkeste kommuner er den fjerdedel af kommunerne med den største gevinst, mens de lyseste kommuner er den fjerdedel af kommunerne med den laveste gevinst. Af landkortet ses det, at særligt kommunerne omkring hovedstaden får den store gevinst fra de samlede skattelettelser. Omvendt er de mindste gevinster i udkantsområderne i Danmark.

Anm: Se boks 1. Der er vist husstandsækvivalerede gevinster for hele befolkningen.

Kilde: AE på baggrund af AE's skattemodel

Tabel 2 viser top 10 og bund 10 for de kommuner, der har fået de største og de mindste skattelettelser per indbygger. I Gentofte kommune kan skattelettelsen opgøres til 32.200 kr., hvilket cirka er dobbelt så meget som i Gladsaxe, der ligger på 10. plads, mens det er næsten 7 gange så meget som Mariagerfjord, der har fået de mindste skattelettelser.

Målt i forhold til den disponible indkomst er forskellen mindre om end stadig betydelig. I Gentofte svarer skattelettelsen til 7,3 pct. målt i forhold til de disponible indkomster. I Mariagerfjord er skattelettelsen til sammenligning 2 pct. – altså en forskel på næsten faktor 4. I bilag 1 ses den fulde opgørelse for alle landets kommuner.

Endelig viser tabel 2 en opgørelse over den geografiske fordeling af de 52 mia. kr., der umiddelbart er givet i indkomstskattelettelser fra 2002-2017. Her gælder det for alle kommuner i top 10, at de har fået en større andel af de 52 mia. kr. end det tilsvarende antal skattepligtige modsvarer, mens det modsatte

gør sig gældende i bunden. Fx har Gentofte få 1,8 mia. kr. og Rudersdal 1,2 mia. kr. svarende til 3,4 og 2,3 pct. af den samlede skattelettelse. Mariagerfjord, der ligger i bunden, har fået ca. 0,15 mia. kr. svarende til 0,3 pct. af den samlede skattelettelse.

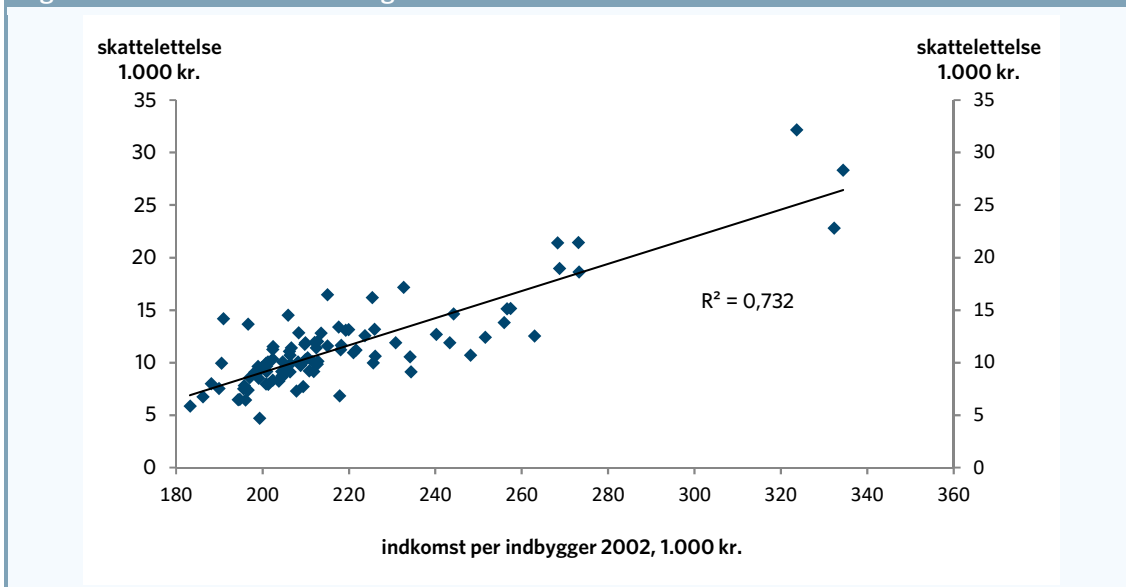
Tabel 2. Største og mindste skattelettelser

Top	Skattelettelse, 1.000 kr.	Pct. af disp. indkomst	Provenu, mia. kr.	Bund	Skattelettelse, 1.000 kr.	Pct. af disp. indkomst	Provenu, mia. kr.
Gentofte	32,2	7,3	1,8	Tønder	7,5	3,3	0,2
Rudersdal	28,3	6,9	1,2	Brønderslev	7,4	3,2	0,2
Hørsholm	22,8	5,5	0,4	Aabenraa	7,3	3,1	0,3
Lyngby-Taarbæk	21,4	6,4	0,9	Hedensted	6,8	2,7	0,2
Allerød	21,4	6,3	0,4	Lolland	6,7	3,1	0,2
Dragør	19	5,8	0,2	Vesthimmerlands	6,5	2,8	0,2
Furesø	18,6	5,6	0,5	Morsø	6,5	2,9	0,1
Frederiksberg	17,2	6,2	1,4	Guldborgsund	6,4	2,8	0,3
Vejle	16,5	6,4	1,4	Langeland	5,9	2,8	0,1
Gladsaxe	16,2	6	0,8	Mariagerfjord	4,7	2	0,2

Kilde: AE på baggrund af AE's skattemodel

Som det fremgår af figur 4, er der en meget klar tendens til, at de kommuner der i forvejen (2002) havde de højeste indkomster, også er de kommuner, der har fået de største indkomstskattelettelser. Skattelettelserne har dermed været med til at forstærket tendensen til stigende indkomstforskelle mellem kommunerne.

Figur 4. Indkomstniveau 2002 og skattelettelser 2002-2017

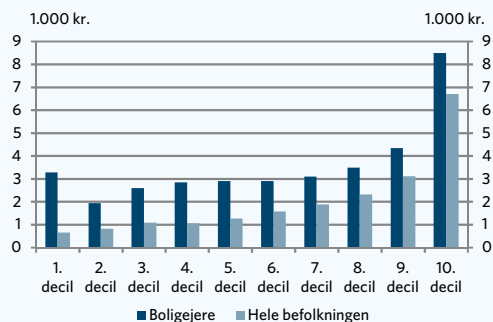
Anm.: Måler disponibel indkomst fra 2002 mod indkomstskattelettelse sfa. 2002-2017 skatteiltag på kommuneniveau.
Kilde: AE på baggrund af AE's skattemodel

Boks 2. Skattestopet på boliger er også gået til de rigeste

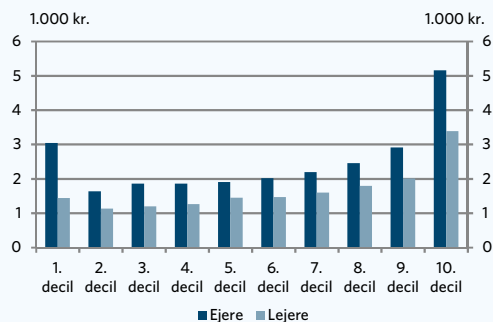
Udover de beskrevne ændringer i indkomstkatten har der også været skattestop på ejendomsværdibeskatningen i hele perioden samt stigningsbegrænsning på grundskylden. Det er ikke med i beregningerne ovenfor. Også denne skattelettelse har givet den største gevinst til de rigeste i Danmark. Det er senest dokumenteret af Vismændene i deres seneste rapport fra foråret 2016. Ifølge deres rapport får de ti pct. rigeste boligejere end gevinst årligt på over 8.000 kr. fra skattestopet på ejendomsværdiskat samt en årlig lettelse på 5.000 kr. fra grundskylden. Gevinster der kommer oveni de gevinster den samme gruppe har fået fra ændringerne i indkomstkatten i de seneste 15 år.

I figur B1 og B2 nedenfor er gevinsterne fra skattestopet på boliger vist. Data er fra 2014.

B1. Gevinst fra skattestop, ejendomsværdiskat

B2. Gevinst fra stigningsbegrænsning - grundskyld

Kilde: AE pba. "Dansk Økonomi, Forår 2016", De Økonomiske Råd

Bilag. Skattelettelser fordelt på alle kommuner

Bilagstabel. Skattelettelser fordelt på kommuner			
Kommune	Skattelettelser, kr.	Pct. af disponibel indkomst	Provenu, mia. kr.
Gentofte	32.200	7,3	1,8
Rudersdal	28.300	6,9	1,2
Hørsholm	22.800	5,5	0,4
Lyngby-Taarbæk	21.400	6,4	0,9
Allerød	21.400	6,3	0,4
Dragør	19.000	5,8	0,2
Furesø	18.600	5,6	0,5
Frederiksberg	17.200	6,2	1,4
Vejle	16.500	6,4	1,4
Gladsaxe	16.200	6	0,8
Vallensbæk	15.100	5,3	0,2
Egedal	15.100	5	0,5
Hillerød	14.600	5,1	0,5
Århus	14.500	5,8	3,6
København	14.200	6,1	6,2
Fredensborg	13.800	4,5	0,4
Odense	13.700	5,9	2,1
Herlev	13.400	5,2	0,3
Tårnby	13.200	5	0,4
Glostrup	13.100	5,2	0,2
Odder	13.100	4,9	0,2
Rebild	12.800	5	0,3
Holbæk	12.800	5,1	0,7
Helsingør	12.700	4,6	0,6
Ballerup	12.600	4,9	0,5
Solrød	12.500	4,2	0,2
Greve	12.400	4,3	0,4
Billund	12.000	4,9	0,2
Kolding	11.900	4,8	0,8
Hvidovre	11.900	4,8	0,5
Frederikssund	11.900	4,5	0,4
Roskilde	11.900	4,3	0,8
Næstved	11.700	4,8	0,7
Favrskov	11.600	4,5	0,4
Middelfart	11.600	4,5	0,3
Slagelse	11.500	4,8	0,7
Esbjerg	11.400	4,6	1

Faxe	11.400	4,6	0,3
Aalborg	11.200	4,8	1,8
Silkeborg	11.200	4,4	0,8
Stevns	11.200	4,4	0,2
Kalundborg	11.100	4,5	0,4
Høje-Taastrup	10.900	4,4	0,4
Viborg	10.700	4,3	0,8
Lejre	10.700	3,8	0,2
Køge	10.600	4,1	0,5
Gribskov	10.600	3,8	0,3
Rødovre	10.500	4,3	0,3
Nordfyns	10.300	4,3	0,2
Fredericia	10.300	4,2	0,4
Halsnæs	10.100	4,1	0,2
Sorø	10.100	4	0,2
Randers	10.100	4,3	0,8
Holstebro	10.100	4,1	0,4
Lemvig	10.000	4,1	0,2
Skanderborg	10.000	3,6	0,4
Læsø	9.900	4,3	0
Assens	9.900	4,2	0,3
Varde	9.900	4	0,4
Ringsted	9.800	3,9	0,2
Vordingborg	9.700	4,1	0,3
Herning	9.700	3,9	0,6
Svendborg	9.600	4	0,4
Nyborg	9.600	4	0,2
Brøndby	9.500	4	0,2
Faaborg-Midtfyn	9.500	4	0,4
Skive	9.300	4	0,3
Vejen	9.200	3,9	0,3
Kerteminde	9.200	3,8	0,2
Ikast-Brande	9.100	3,7	0,3
Jammerbugt	9.100	3,8	0,3
Syddjurs	9.100	3,4	0,3
Struer	9.100	3,9	0,1
Fanø	9.100	3,4	0
Horsens	9.100	3,7	0,6
Thisted	9.100	3,9	0,3
Albertslund	8.700	3,8	0,2
Ishøj	8.600	3,7	0,1

Norrdjurs	8.600	3,7	0,3
Hjørring	8.500	3,6	0,4
Haderslev	8.300	3,5	0,4
Sønderborg	8.200	3,5	0,5
Samsø	8.000	3,4	0
Odsherred	8.000	3,4	0,2
Frederikshavn	7.900	3,3	0,4
Ærø	7.800	3,4	0
Ringkøbing-Skjern	7.700	3,2	0,3
Bornholm	7.500	3,4	0,2
Tønder	7.500	3,3	0,2
Brønderslev	7.400	3,2	0,2
Aabenraa	7.300	3,1	0,3
Hedensted	6.800	2,7	0,2
Lolland	6.700	3,1	0,2
Vesthimmerlands	6.500	2,8	0,2
Morsø	6.500	2,9	0,1
Guldborgsund	6.400	2,8	0,3
Langeland	5.900	2,8	0,1
Mariagerfjord	4.700	2	0,15

Kilde: AE på baggrund af AE's skattemodel